

Akavan Erityisalojen lausunto työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen mallia koskevasta muistiolounnoksesta

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi lausuntoa työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen mallia koskevasta muistiolounnoksesta 26.3.2025 mennessä.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvussa tarkoitettussa työssäoloehdossa on mahdollista yhdistää palkkatyötä ja yritystoimintaa, kun kyse on peruspäivärahan työssäoloehdosta. Ansioihin perustuvan työttömyyspäivärahan työssäoloehdossa näin ei voida menetellä, vaan työssäoloehto kertyy vain joko palkkatyöstä tai yritystoiminnasta. Ansiopäivärahan perusteena oleva tulo huomioidaan vain siitä toiminnasta, josta työssäoloehto on kertynyt. Yhdistelmävakuutusta koskevan mallin valmistelun tarkoituksena on löytää ratkaisu siihen, miten myös työttömyysturvan ansiopäivärahassa olisi mahdollista yhdistää palkkatyötä ja yritystoimintaa sekä työssäoloehdossa että ansiopäivärahan määrän laskennassa niin, että yhdistelmävakuutukseen perustuva ansiopäiväraha olisi myös rahoituksellisesti kestävä.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan kyseinen yhdistelmävakuutusta koskevan mallin valmistelu ja valmistelun aikataulu puoliväliriiheen mennessä. Hankkeen tavoitteena on mallin valmistelu huomioiden kulttuurialan ja luovien alojen tekijöiden työttömyysturva.

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM033:00/2024> -

<https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM033:00/2024> -

Liitteet:

[Yhdistelmävakuutuksen muistio 2025.pdf](#) -

Akavan Erityisalojen vastaukset (kursiivilla)

- **Henkilöpiiriä koskeva ehdotus, eli keitä yhdistelmävakuutus koskisi?**

Selvityksessä ehdotetaan, että työttömyysturvan yhdistelmävakuutus mahdollistaisi palkkatyön, yritystoiminnan työtulon ja työskentelyapurahan yhdistämisen työttömyysvakuutuksessa. Ehdotettu malli mahdollistaisi myös omaishoitajana tai perhehoitajana työllistymisen yhdistämisen palkkatyön tai yritystoiminnan tulon vakuuttamiseen.

Yritystoiminnan työtulolla tarkoitetaan myös ansaintatarkoituksessa harjoitetusta itsenäisestä luovasta tai kulttuurialan työskentelystä tai tieteellisestä työskentelystä saatavaa tuloa. Yhdistelmävakuutus koskisi toisin sanoen myös taiteilijoita.

Yhdistelmävakuutus koskisi henkilöitä, joilla ei nyt kerry työssäoloehto palkkatyön tai yritystoiminnan vähäisyyden takia. Tähän ryhmään kuuluvien osalta yhdistelmävakuutus mahdollistaisi perus- tai ansiopäivärahan saamisen työmarkkinatuen sijasta.

Yhdistelmävakuutus koskisi myös henkilöitä, joilla joko palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehto kertyy jo nyt. Jälkimmäisen ryhmän osalta yhdistelmävakuutus merkitsisi sitä, että vakuutettava tulo ja sen myötä ansiopäiväraha voisi olla nykyistä suurempi.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen kattamasta henkilöpiiristä? Onko henkilöpiiri mielestänne määritelty oikein? Puuttuuko henkilöpiiristä mielestänne jokin ryhmä?

Akavan Erityisalat: Henkilöpiiri on määritelty kattavasti ja oikein sekä kohtelee kaikkia tasapuolisesti. On hyvä, että yhdistelmävakuutus kattaa myös henkilöt, joille jo nyt kertyy palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehto, jolloin yhdistelmävakuutus toimii lisävakuutuksena.

- **2. Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto koskeva ehdotus**

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto kerryttäisi jokainen sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana yhteenlaskettu, huomioitava tulo olisi 930 euroa tai enemmän. Työssäoloehto täyttyisi, kun 28 kuukauden tarkastelujaksolla on koossa 12 työssäoloehto kerryttävää kuukautta. Tarkastelujaksoa voitaisiin pidentää esimerkiksi päätoimisen opiskelun, työkyvyttömyyden ja perhevapaan perusteella, kuitenkin enintään seitsemällä vuodella.

Selvityksessä ehdotettu työssäoloehto vastaisi pääosin palkansaajan työssäoloehdotusta. Tuloraja on 930 euroa kuukaudessa siksi, että tätä matalampi yhteenlaskettu tulo ei vielä mahdollista ansiopäivärahan ansio-osan syntymistä, jolloin etuus jäisi joka tapauksessa työmarkkinatuen suuruiseksi.

Kommenttine yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdosta?

Akavan Erityisalat: Työssäoloehdon määräytyminen palkansaajan työssäoloehdon mukaan on selkeä ja parempi vaihtoehto kuin yrittäjän työssäoloehto. Ehdotuksessa esitetään, että työssäoloehto kertyisi vain täysinä kalenterikuukausina. Tältä osin ei ole syytä poiketa palkansaajan työssäoloehdosta. Koska kyseessä on kuitenkin ryhmä, jonka tulot ja työn määrä vaihtelevat hyvinkin paljon, niin myös puolikkaan kuukaudet tulisi huomioida työssäoloehdon kertymisessä samoin kuin palkansaajilla.

o 3. Mitkä tulot kerryttäisivät vaadittua 930 euron kuukausikohtaista vähimmäistuloa?

Selvityksessä ehdotetaan, että työssäoloehdotusta tutkittaessa tulo huomioitaisiin seuraavasti:

- Palkkatulona huomioitaisiin samat tuloerät kuin palkansaajan työssäoloehdossa. Palkka otetaan huomioon bruttomääräisenä. Pääsääntöisesti tulo huomioitaisiin maksuajankohdan mukaan.
- Yritystoiminnan tulona huomioitaisiin
 - YEL, MYEL tai yrityksen osaomistajan kohdalla TyEL-vakuutuksen mukainen työtulo. Jos em. eläkevakuutuksen mukainen tulo kuitenkin ylittää 15 128 euroa vuodessa (vuonna 2025), tuloksi voitaisiin vakuuttaa henkilön valitsema tulo, kuitenkin vähintään mainittu 15 128 euroa vuodessa, tai
 - jos henkilöllä ei ole YEL-, MYEL- tai TyEL-vakuutusta, tulona huomioitaisiin henkilön työttömyyskassassa vakuuttama tulo, joka vastaisi YEL-vakuutuksen mukaista työpanoksen arvoa. Vakuutettava tulo on vähintään 1 200 euroa vuodessa. Vakuutettavan tulon yläraja olisi pakollisen YEL-vakuutuksen alaraja vähennettynä 1 200 eurolla. Yläraja muuttuu vuosittain pakollisen YEL-vakuutuksen tulorajan perusteella. Vuonna 2025 yläraja olisi enintään 8 008 euroa vuodessa.
 - jos työkorvaus sisältyy vahvistettuun YEL-työtuloon, tuloa ei olisi mahdollista erikseen vakuuttaa. Jos vahvistettua YEL-työtuloa ei ole, työkorvaus vakuutettaisiin YEL-vakuutuksen mukaisen työpanoksen arvon perusteella, ei kuitenkaan

korkeammalla tulolla kuin pakollinen YEL vähennettynä 1 200 eurolla.

- Omais- ja perhehoidon palkkio huomioitaisiin hoitopalkkion euromäärän mukaisena tulona.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksessa huomioitavista tuloista? Ohjeita YEL-vakuutuksen mukaisesta työtulosta löytyy täältä <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/mika-on-yel-tyotulo/>. Sivuilla olevalla laskurilla voi myös tehdä arvion YEL-vakuutuksen mukaisesta työtulosta.

Akavan Erityisalat: Palkkatuloina huomioidaan samat tuloerät kuin palkansaajan työssäoloehdossa. Tämä on looginen ratkaisu.

Työssäoloehdossa huomioitavat yritystoiminnan tulot on ymmärrettävästi määritelty pakollisen YEL:n piirissä olevien osalta ja samoin niiden osalta, jotka ovat ottaneet vapaaehtoisen YEL:n. Henkilöllä, jolla ei ole YEL-vakuutusta vakuutettavan tulon tulisi ehdotuksen mukaan olla vähintään 1 200 euroa ja enintään pakollisen YEL-vakuutuksen alaraja vähennettynä 1 200 eurolla. Tällaisten rajojen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Yhdistelmävakuutus tulisi rakentaa siten, että kaikki tulot voidaan vakuuttaa.

○ **4. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan määrä ja jäsenmaksu**

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutukseen perustuva ansiopäiväraha laskettaisiin kuten palkansaajan tai yrittäjän ansiopäiväraha. Päiväraha perustuisi toisin sanoen samoihin tuloihin, joiden perusteella työssäoloehdossa huomioitavat kuukaudet on kerrytetty.

Selvityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutukseen perustuvaa ansiopäivärahaa maksettaisiin henkilölle, joka on vakuuttanut itsensä yhdistelmävakuutusta tarjoavassa työttömyyskassassa, ja joka on yhdistelmävakuutuksensa voimassa ollessa täyttänyt työssäoloehdon. Työttömyyskassan jäsenyyden edellytys on jäsenmaksun maksaminen. Tämä vastaa palkansaajan tai yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä.

Selvityksessä ehdotetaan, että yritystoiminnan tuloon perustuva osa yhdistelmävakuutuksen kustannuksista rahoitettaisiin kokonaisuudessaan työttömyyskassan jäsenmaksulla. Tämä vastaa yrittäjän ansiopäivärahan rahoitusta.

Kommenttinne yhdistelmävakuutukseen perustuvasta ansiopäivärahasta ja sen rahoituksesta? Arvioita ansiopäivärahan suuruudesta erilaisilla

tulotasoilla voi tehdä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön laskurilla: [Linkki](#) laskuriin.

Akavan Erityisalat: Päivärahan perustuminen samoihin tuloihin, joiden perusteella työssäoloehto on kerrytetty, on selkeä ja läpinäkyvä ratkaisu.

○ **5. Kysyntä yhdistelmävakuutukselle**

Selvityksessä ei arvioida, miten työttömyyskassat hinnoittelisivat yhdistelmävakuutuksen, eli minkä tasoiseksi jäsenmaksu muodostuisi. Selvityksessä on kuitenkin pyritty arvioimaan yhdistelmävakuutuksen ottajien määrää mallintamalla ns. kustannusneutraali vakuutuspiiri ja sitä ylläpitävä vakuutusmaksutaso aineistojen pohjalta.

Kustannusneutraalilla vakuutusmaksutasolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sen suuruista vakuutusmaksua, että kerätyillä maksuilla katettaisiin odotusarvoisesti vakuutettujen ansiopäivärahojen palkkojen ja yrittäjätulojen mukaan määräytyvät osuudet nykyisten rahoitussääntöjen mukaan. Tämä arvio kustannusneutraalista vakuutusmaksutasosta ei ole arvio siitä, miten työttömyyskassat tosiasiassa hinnoittelisivat yhdistelmävakuutuksen, minkä vuoksi arvioon yhdistelmävakuutuksen valitsevien henkilöiden määrästä sisältyy epävarmuutta.

Jäsenmaksutason eli yhdistelmävakuutuksen hinnoittelun on arvioitu olevan olennaista yhdistelmävakuutuksen kysynnän arvioinnin kannalta.

Kuinka monen jäsenenne arvioitte olevan kiinnostunut yhdistelmävakuutuksesta? Kuinka herkkä tämä arvio on vakuutuksen hinnan suhteen (esim. jos vakuutuksen hinta olisi 0,7 % tai 1,4 % vakuutettavasta tulosta)?

Akavan Erityisalat: -

○ **6. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan työvoimapoliittiset edellytykset**

Yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan saaminen edellyttäisi muun muassa sitä, että henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi työvoimaviranomaisessa, ja että hän noudattaa työllistymissuunnitelmaansa. Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään esimerkiksi työpaikkojen hakemista koskevia edellytyksiä ja edellytyksiä, jotka liittyvät omien työllistymismahdollisuuksien parantamiseen. Tämä vastaa palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saamisen edellytyksiä. Näihin edellytyksiin ei esitetä muutoksia.

Lisäksi työttömyyspäivärahan saaminen edellyttää, että työvoimaviranomainen toteaa, että mahdollinen yritystoiminta on päättynyt tai että työllistyminen yrittäjänä on sivutoimista. Myös tämä vastaa palkansaaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan sekä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saamisen edellytyksiä. Näihinkään edellytyksiin ei selvityksessä esitetä muutoksia tai yhdistelmävakuutettuja koskevia poikkeuksia.

Kommenttinne yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan työvoimapoliittisista edellytyksistä? Miten esimerkiksi yritystoimintaa koskeva työvoimapoliittinen arviointi tai työmahdollisuuksien hakemista koskeva edellytys vaikuttaa halukkuuteen ottaa yhdistelmävakuutus?

Akavan Erityisalat: Yritystoimintaa koskeva työvoimapoliittinen arviointi voi vaikuttaa halukkuuteen ottaa yhdistelmävakuutus, ellei tähän arviointiin luoteta. Sivutoimisen ja päätoimisen yrittäjän määrittelyssä on tulkintaongelmia ja rajanveto on osittain häilyvää. Yhdistelmävakuutuksen ottaneen tulee voida luottaa siihen, että tarvittaessa pääsee vakuutusturvan piiriin. Työvoimapoliittisten edellytysten arviointi tulee olla selkeää, ennakoitavaa ja yhdenmukaista.

o **7. Työttömyyskassan jäsenyys ja jäsenmaksu**

Selvityksessä ehdotetaan, että kukin työttömyyskassa voisi itse päättää, tarjoaako se jäsenilleen yhdistelmävakuutuksen. Päätöksen tekee työttömyyskassan kassan kokous. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan saaminen edellyttäisi jäsenyyttä työttömyyskassassa ja jäsenmaksun maksamista.

Yhdistelmävakuutettujen jäsenmaksuissa voisi olla työttömyyskassojen välisiä eroja, sillä jäsenmaksu perustuu kunkin työttömyyskassan arvioon jäsenmaksulla rahoitettavasta yhdistelmävakuutuksen etuusmenosta ja yhdistelmävakuutuksen toimeenpanosta syntyvistä kustannuksista.

Kommenttinne työttömyyskassan jäsenyydestä ja jäsenmaksusta?

Akavan Erityisalat: Yhdistelmävakuutuksen tarjoamisen tulisi olla työttömyyskassoille pakollista.

Muistiossa on esitetty hyvin tätä tukevia perusteita – se olisi yhdenvertaista kassan jäsenien kannalta ja vähentäisi kassojen kilpailuedun ja taloudellisten riskien punnintaa liittyviä ratkaisuja.

○ **8. Erityisesti Työllisyysrahastolle**

Ehdotuksen mukaan yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan ansio-osan rahoitus seuraisi ansiopäivärahan palkansaajan ansio-osan ja yrittäjän ansio-osan rahoitussäännöksiä.

Kommenttine ehdotuksen vaikutuksista Työllisyysrahastoon ja sen toimintaan?

- Akavan Erityisalat: -

○ **9. Erityisesti työttömyyskassoille ja Kelalle**

Kommenttine yhdistelmävakuutukseen perustuvan työttömyyspäivärahan toimeenpanovaikutuksista ja toimeenpanossa huomioitavista seikoista, etuuden rahoitusta koskevat ehdotukset mukaan lukien.

- Akavan Erityisalat: -

○ **10. Yhdistelmävakuutuksen mallin vaikutusarvioita koskevat arviot**

Tässä kohdassa on mahdollista esittää huomioita malliehdotuksen vaikutuksia koskevista arvioista.

- Akavan Erityisalat: -

○ **11. Yhdistelmävakuutusta koskeva kokonaisarviointi**

Kommenttine yhdistelmävakuutuksesta kokonaisuutena? Onko ehdotettu malli selkeä ja ymmärrettävä mahdollisen työttömyyskassajäsenyyden kannalta? Vastaako ansiopäivärahan laskusääntöjen perusteella muodostuvan ansiopäivärahan määrä odotustanne turvan tasosta? Miten työvoimapolitiittinen arviointi mielestänne vaikuttaa siihen, ottaisivatko monimuotoisesti työllistyvät yhdistelmävakuutuksen? Miten hyvin ehdotettu yhdistelmävakuutuksen malli vastaa monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden ansiosidonnaisen työttömyysturvan tarpeisiin?

Jos kommentoit ehdotusta jonkin järjestön tai vastaavan toimijan edustajana, miten hyvin katsot ehdotuksen soveltuvan edustamiesi tahojen työmarkkinatilanteeseen ja taloudellisen tuen tarpeeseen?

Akavan Erityisalat: Yhdistelmävakuutus on kokonaisuutena selkeä ja kattaa kaikki tahot mahdollisimman laajasti. Huomiota on erityisesti kiinnitettävä työvoimapolitiittisen arvioinnin luotettavuuteen, jotta se ei tule esteeksi ottaa yhdistelmävakuutus

○

